Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone Rockwell [illegible]

LETO—YEAR XXIII. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January [illegible], 1915, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 11. novembra (Nov. 11), 1930. Subscription $6.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 266

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Nadaljnje "prostovoljno prispevanje" za brezposelne

30,000 delavcev pri Sears, Roebuck & Co. in Milwaukee Railroad mora dajati enodnevno plačo

Chicago. — "Prostovoljno prispevanje" v sklad brezposelnim delavcem pride kmalu v sleherno delavnico, kjer je še kak delavec uposlen. V nedeljo so uradniki Sears, Roebuck & Co. naznanili, da je 30,000 uslužbencev te trgovske tvrdke "sklenilo" prispevati milijon dolarjev za brezposelne delavce. Dajali bodo enodnevno plačo skozi prihodnjih 6 mesecev in kompanija bo dajala enako vsoto. Uslužbenci so dobili posebne listine včeraj (ponedeljek), ki so jih podpisali in s tem "odglasovali in se zavezali glede prostovoljnega prispevka".

Obenem so voditelji Milwaukee železnice poročali, da bo njihovih 40,000 delavcev tudi "prostovoljno prispevalo" enodnevno plačo.

Okoli 80,000 brezposelnih delavcev se je registriralo v Chicagu zadnjo soboto v prostorih javnih šol po vsem mestu. Člani governerjeve komisije za pobijanje brezposelnosti, ki so vodili registracijo, priznavajo, da je to komaj tretjina vseh brezposelnih v Chicagu. V resnici ni niti četrtina.

Med registriranci je okrog 25,000 delavcev, ki so povedali, da so v veliki stiski in potrebujejo delo ali pomoč takoj. Večinoma so oženjeni in očetje. Ti so zdaj prvi na vrsti, ako bo kakšno delo za nje.

Stavka oblačilnih delavcev

Delodajalci odklonili pogajanja

New York. — (FP) — Edwin Goodman, predsednik Couturiers asociacije, se ni hotel odzvati pozivu na konferenco z zastopniki unije oblačilnih stavkarjev, da se izravnajo nesoglasja, ki so povzročila stavko, v kateri je prizadetih okrog 700 delavcev. Istotako je asociacija zavrgla ponudbo industrijske komisarke Frances Perkinsonove glede posredovanja. Nekatere posamezne oblačilne firme so sprejele pogoje stavkarjev, druge pa še nadalje kljubujejo.

Asociacija si želi pridržati pravico, da lahko vsako leto odslovi 20% delavcev in jih nadomesti z drugimi. Temu pa se upira unija, ker je mnenja, da bi zgubila kontrolo, ako bi privolila v to zahtevo.

David Dubinsky, tajnik unije, je izjavil, da so stavkarji pri volji pogajati se, če dobijo garancijo, da se jim ne bodo kratile njihove pravice in da se odpravijo kaotične razmere, ki vladajo v oblačilni industriji.

Mehiški mežnar začel revolucijo

Mexico City, 10. nov. — Anastasio Mayorga Reyes, 42-letni mežnar stolne cerkve v Mehiškem mestu, je sam samcat začel komunistično revolucijo zadnji petek, ko je na dan obletnice boljševiške revolucije v Rusiji razobesil rdečo zastavo na zvoniku katedrale. Zastava je imela napis "Dol z mehiško vlado, živio komunizem!" Drugi dan so mežnarja zaprli in včeraj so zvonovi stolne cerkve molčali.

Avti ubili 17 Čikažanov zadnjo nedeljo

Chicago. — Zadnjo nedeljo je bilo poletno vreme. Vremenski biro pravi, da ni bil 9. november že 20 let tako gorak. Ceste, promenade in parki so bili polni ljudi in gneča avtov je bila velikanska. Vsled tega je bilo nenavadno mnogo nesreč. Kolizije in druge nesreče z avtomobili so ubile 17 oseb v mestu in okolici in mnogo je bilo ranjenih.

Republikanci sprejeli ponudbo enotne fronte

Obe stari stranki pravita druga drugi, da "pozabita na politiko"

Washington, D. C. — Senator James E. Watson, republikanski vodja v senatu, je "z velikim zaupanjem in s trdno vero" sprejel izjavo demokratskih voditeljev, ki pravijo, da bodo v novem kongresu kooperirali z republikanci za "ekonomski preporod" Amerike in za "čim hitrejši povratek dobrih časov".

Watson je odgovoril Shousu, predsedniku osrednjega odbora demokratske stranke, da ga zelo veseli enotna fronta, ki jo zagotavljajo demokratje republikancem. Ta enotna fronta je njegovo edino upanje, ker drugače je delo v kongresu nemogoče. Natc se je Shouse zahvalil Watsonu za izraženo "veliko zaupanje in trdno vero" v kooperacijo demokratov. Rekel je, da je zelo srečen, kajti sprejetje njegove ponudbe znači, da je bila sprejeta koalicijska vlada.

Situacija v novem kongresu je ostala nespremenjena. Republikanci imajo po en glas večine v nižji zbornici in senatu. Sprememba morda pride s ponovnim štetjem glasov v nekaterih distriktih.

Nova kriza v Nemčiji

140,000 kovinarjev se upira ponovnemu znižanju mezde

Berlin, 10. nov. — Posebno vladno razsodišče je drugič odločilo, da se kovinarjem zniža mezda za tri odstotke do 19. januarja in potem za 6 do 8 odstotkov. Razsodniki obljubujejo, da v tem času izposlujejo znižanje cen življenjskim potrebščinam. Kovinarji, 140,000 po številu, ki so zadnji mesec stavkali proti znižanju, niso zadovoljni s tem odlokom in na obzorju je nova protestna stavka. Komunisti pozivajo delavce na takojšen štrajk in včeraj so povzročili velike izgrede v več mestih.

Uspeh krojaške unije

Boston, Mass. — Podjetje, ki ga je prevzela Amalgamated Clothing Workers unija v Milwaukeeju od propadle Adler Co., zaznamuje uspeh in delodajalci bi morali posvečati pozornost temu eksperimentu, piše Lyle W. Cooper, profesor na Marquette univerzi, v mesečniku Harvard Business Review. Krojaški delavci prejemajo višje mezde kot so jih pri Adlerjevi firmi in produkcija je stabilizirana. Unija ima nadzorstvo nad produkcijo, toda distribucija je v rokah krojaške firme Hart, Schaffner in Marx.

Da je tovarna prišla v posest unije, je pripisovati rezultatu štrajka, ki je trajal več mesecev in je končno bankrotiral to nekdaj največjo oblačilno firmo v državi Wisconsin.

Trgovci študirajo radikalno propagando

New York. — Člani newyorške trgovske zbornice bodo pregledali komunistične tiskovine, da se seznanijo s propagando, ki jo vodijo komunisti v Združenih državah. Za študijo so se odločili potem, ko jim je bila predložena resolucija, da se izrečejo proti aktivnostim radikalnih organizacij, kakršne 'razkriva" Fishev komitej, ki preiskuje "rdečo zaroto."

General Bliss umrl

Washington, D. C. — General H. Bliss, šef generalnega štaba ameriške armade v svetovni vojni, je v nedeljo umrl za čevesnim vnetjem. Star je bil 76 let.

Unija se bori proti strahovladi

Policijski načelnik zagrozil, da bo razbil zborovanja nogavičarskih delavcev

Lansdale, Pa. — Policijski načelnik W. Woffindin in župan Edgar J. Williams sta zagrozila, da bosta izgnala vsakega organizatorja Hosiery Workers federacije, če bo prišel v to mesto in pričel z agitacijo za unijoniziranje delavcev. Dalje je dejal, da bo zabranil vsa zborovanja kakor tudi razpečavanje tiskovin, ki vsebujejo pozive na delavce, naj se organizirajo. Organizatorji so se sedaj obrnili na Amerinško delavsko federacijo naj jim pomaga v boju proti nasilnosti oblasti, ki jim zanika ustavne pravice do zborovanj.

Williams je predsednik Dexdale Hosiery Co. v Lansdalu, ki je začela z redukcijami mezd in odslovitvami delavcev, o katerih ji je bilo poročano, da so aktivni v gibanju za organiziranje delovcev. To je bilo tudi vzrok, da so nogavičarji apelirali na unijo, naj pošlje organizatorje.

Apelu se je odzval Earl White, organizator nogavičarske federacije, ki je potem, ko je zvedel, da delavci želijo, da se skličejo zborovanja, vprašal za zadevno dovoljenje policijskega načelnika. Policijski načelnik Woffindin pa je prošnjo za dovoljenje kratkomalo odbil in celo zagrozil, da bo njegova policija razbila vsa zborovanja in aretirala govornike. S tem je pokazal, da hoče biti tako brezobziren kot oblasti v tekstilnih mestih južnih držav, ki tudi prepovedujejo zborovanja delavcem. Načelniku se je pridružil župan Williams, ki je dejal organizatorju, da so delavci popolnoma zadovoljni z razmerami v tovarni in da ne marajo zunanjih agitatorjev, da bi jih hujskali proti družbi. Ko je White omenil, da je prejel vabilo od nogavičarjev, naj pride v Lansdale, se je Williams začudil, ker je bil mnenja, da ima delavce popolnoma pod svojo kontrolo.

"Unija se bo borila proti temu despotizmu," je dejal William Smith, tajnik nogavičarske federacije. "Kot državljani smatramo to za našo dolžnost in bomo insistirali, da se ohrani svoboda zborovanja tudi v krajih, kjer imajo tovarnarji kontrolo nad mestno upravo."

Kapitalist zapustil dva milijona katoliški cerkvi

Chicago. — Martin Dawson, pokojni sladščičarski magnat, je zapustil brez malega vse svoje premoženje, ki se ceni na dva milijona dolarjev, katoliški cerkvi. Na podlagi oporoke, ki je bila predložena zapuščinskemu sodišču zadnjo soboto, dobi kardinal Mundelein $300,000 za zgraditev zavoda "Male rožice". Drugih $300,000 dobi župnik Ed J. Mullaley, ki pastiruje v St. Mary's fari, Wabash ave. in 9. cesta, za novo cerkev in še posebej $20,000 za svojo osebno porabo. Ostalo premoženje je razdeljeno ostalim cerkvam in zavodom v Chicagu.

Naseljevanje iz Mehike padlo

Washington, D. C. — Imigracija iz Mehike v Združene države je bila reducirana tako drastično v prošlih osemnajstih mesecih, pravi državni department, da ne tvori več resnega problema. Vize se izdajajo le omejenemu številu naseljencev, kar je razvidno iz dejstva, da je v mesecu oktobru prišlo iz Mehike samo 234 ljudi, toda noben od teh ni bil klasificiran kot navaden delavec.

MacDonald nagnal torije s svinjami

London, 10. nov. — Delavski premijer MacDonald je pred par dnevi izgubil vso potrpežljivost v zbornici, ko so ga toriji neprenehoma motili v njegovem govoru z medklici. Končno jim je rekel: "Tiho, svinje!"

BREZPOSELNOST TEPE AVSTRALSKE DELAVCE

Delavske unije so finančno izčrpane in ne morejo voditi učinkovitega boja proti redukcijam mezd

Sidney, Avstralija. — (FP) — Še nikdar poprej ni bilo toliko avstralskih delavcev brez dela kot sedaj. Natančno število sicer ni uradno ugotovljeno, toda sodi se, da je okrog pol milijona delavcev brezposelnih, kar je več kot 20%.

Poleg brezposelnih je tudi veliko število delavcev, ki delajo le par dni v tednu. Nekateri delodajalci so sicer pričeli z razdeljevanjem dela med brezposelne in skrajšujejo delovni čas. Toda to je le neznatna odpomoč, ki ne more odpraviti revščine med delavskimi sloji. Vlada je odredila nekatere odpomočne odredbe, kakor na primer razdeljevanje živil in obleke med najbolj vsled brezposelnosti prizadete družine, ali podpora je pičla in ne zadostuje.

Nekateri delodajalci so pričeli tudi z redukcijami mezd. Njihov namen je, da znižajo življenski standard na stopnjo predvojne dobe. Delavske unije se nahajajo finančno v slabem položaju, zato ne morejo voditi boja proti redukcijam.

Napovedujo nove kongresne preiskave

Administracija daje subvencije privatnim ladjedelniškim družbam

Washington, D. C. — (FP) — Andrew Furuseth, predsednik Mednarodne mornariške unije, je prepričan, da bo novi kongres uvedel preiskavo glede subvencij, ki jih daje vlada privatnim ladjegradniškim družbam. Te družbe grade ladje z neunijskimi delavci, uposlujejo neunijske mornarje pod neugodnimi pogoji, kar ogroža varnost moštva in potnikov, ki se poslužujejo teh parnikov.

"Najprej vlada prevzame 80% gradbenih stroškov teh parnikov," je dejal Furuseth, 'potem pa nudi še posebne subvencije za prevažanje pošte, kar zadostuje za pokritje obratovalnih stroškov. Potem pričnó te družbe z redukcijami moštva in večkrat ga nadomestijo z neizkušenimi orientalskimi delavci, ki delajo za veliko nižje mezde."

"Furuseth je nadalje rekel, da je obvestil predsednika Hooverja o situaciji, ki pa ni storil ničesar za varstvo življenj moštva in potnikov na teh parnikih. Zvezni trgovinski tajnik Lamont je tudi dobil njegove apele za izboljšanje delovnega položaja mornarjev. Prejšnji kongres, ki ga je kontrolirala administracija, je dvakrat preprečil preiskavo, ki so jo predlagali nekateri demokratski in progresivni senatorji. Furuseth pričakuje, da bo novi kongres pokazal več zanimanja za ta škandal in da bo uvedel preiskavo.

Bogastvo ameriških korporacij

New York. — Štiriindvajset ameriških korporacij poseduje 12% narodnega bogastva ali $40,885,000,000. Tako se glasi statistika, ki jo je izdala American Standard korporacija. Pred desetimi leti je bilo v Združenih državah samo sedem korporacij, ki so posedovale miljardska premoženja.

Obletnica nemške republike

Berlin, 10. nov. — Nemška republika je bila včeraj stara 12 let in republikanske stranke s socialisti na čelu so proslavile obletnico z javnimi shodi. Hitlerjevi fašisti so pa imeli "žalovanje".

Pridigar pobija paternalizem

Izboljšanje delavskega položaja vidi v organizaciji

New York. — (FP) — Večkrat ponovljena povest o poskusu tekstilnih tovarnarjev v južnih državah, ki uvajajo paternalizem, namesto da bi zvišali mezde svojim delavcem in jim tako izboljšali položaj, je opisan v članku, ki ga je spisal Harold P. Marley, baptistični pridigar in ga priobčil v reviji "Survey Graphic," ki izhaja v New Yorku.

Marley opisuje delovne razmere v tovarnah Cone Mills Co. v Greensboru, N. C. Paternalizem sta uvedla Moses in Caesar Cone, ustanovitelja kompanije, ki sta imela še precej tesne osebne stike z delavci v njunih tovarnah. Toda njuna naslednika, Bernard in Julius Cone, sta se poslužila modernih metod industrijskih mogotcev in pričela reducirati mezde in uvajati priganjaštvo, kar je dovedlo do stavke 2,000 delavcev pred štirimi leti.

Marleyjevo mnenje glede paternalizma se očituje v zaključnem odstavku njegovega članka, kjer pravi, da delavec na jugu morda ne razume veliko o socializmu in komunizmu, toda rad se pridruži naukom radikalnega agitatorja, ki je bil toliko pogumen, da je prišel v deželo smole in perja, da mu pomaga v boju za njegove pravice.

Da se tudi v tem paternalističnem mestu pojavlja novo gibanje, je razvidno iz rezultata kampanje, ki jo vodi Ameriška delavska federacija v svrho organiziranja delavcev na jugu. Greensboro je oddaljen približno 40 milj od Danville, kjer je v teku velika stavka tekstilnih delavcev. Vodstvo kampanje je baš te dni podalo izjavo, da je več kot tisoč delavcev, ki so uposleni pri Cone Mills Co. v Greensboru, pristopilo v United Textile Workers unijo vzlic strahovladi, ki jo izvajajo uradniki te družbe proti vsakemu delavskemu organizatorju. Kompanija apelira na delavce, naj se ne dajo zapeljati tujerodnim organizatorjem, ki prihajajo na jug ter hujskajo delavce na upor. Uvedla je tudi špionažo med delavci in vsak, ki je osumljen, da agitira za unijo, je odpuščen. V prošlih par tednih je družba izgnala nad sto delavskih družin iz kompanijskih stanovanj. Med njimi je bilo več delavcev, ki so delali za družbo 25 in več let. Družba je tudi naznanila, da bo odpustila vsakega delavca, o katerem bo zvedela, da čita list 'Raleigh News and Observer,' ki priporoča organiziranje delavcev.

Unije zahtevajo izpustitev stavkarjev iz ječe

Raleigh, N. C. — Peticijo za izpustitev treh delavcev, ki so se udeležili stavke v Marionu in so bil pozneje obsojen na šest mesecev zapora vsak radi aktivnosti v stavki, so podpisali vsi porotniki, ki so na obravnavi priznali stavkarje krivim, državna delavska federacija ter člani in uradniki delavskih unij v državi North Carolini. Stavkarji so odslužili že dva meseca zapora v državni jetnišnici. Peticijo je podpisal tudi sodnik N. A. Townsend, osebni reprezentant governerja Gardnerja za časa stavke v Marionu. Stavkarji so bili obsojeni v ječo na obtožbo, da so hujskali delavce na upor proti oblastem.

Delavci naj pomagajo brezposelnim

New York. — Oppenheim Collins Co. je pritisnila na svoje delavce, da morajo prispevati dva odstotka od svoje tedenske mezde v sklad za podpiranje brezposelnih. Družba je izjavila, da se je o stvari vršilo glasovanje in so se delavci "prostovoljno izrekli za podpiranje brezposelnih."

Socialistično delavstvo v Avstriji zmagalo

Bahaški fašizem skrušen pod delavskimi glasovi. Velik udarec za Hitlerja in Mussolinija. Ali fašisti zdaj izvršč svoje pučarske grožnje? Težko, ker so preveč poparjeni

Dunaj, 10. nov. — Popolen izid včerajšnjih volitev v Avstriji je sledeči: socialisti 72, krščanski socialisti 66, Schober 19 in fašisti 8 mandatov. — Socialisti so dobili na Dunaju 703,000 glasov od 1,190,000 oddanih za vse kandidate; krščanski socialci so dobili 280,000 glasov in ostalih 200,000 glasov je razdeljenih med schoberjevci in fašisti. V vsej Avstriji so fašisti dobili komaj 220,000 glasov; ker so dobili bazični mandat na Štajerskem, jim je pripadlo še sedem mandatov po avstrijskem volilnem sistemu. — Novi parlament se snide 9. decembra.

Dunaj, 10. nov. — Avstrijski fašizem v formi Heimwehra in njegovih klerikalnih zaveznikov je dobil včeraj silen udarec, ki ga ne pozabi zlepa. Delavstvo avstrijske republike se je oklenilo socialistov in zdrobilo vse načrte in nakane osabnih fašistov v nič. Pri volitvah poslancev za novo avstrijsko zbornico, ki so se vršile včeraj, so bili fašisti in klerikalci grdo tepeni in socialisti so zmagali. Socialistični delavci so obdržali Dunaj v svojih rokah in pridobili nove mandate na deželi. Socialisti niso dobili absolutne večine v parlamentu, imeli pa bodo močno opozicijo, ako ne pridejo v vlado v koaliciji s Schoberjevo stranko.

Od 165 poslancev, ki jih ima zbornica, je po najboljših izgledih 75 socialistov, ako jih ne bo več. Kolikor je doslej znano, so pridobili pet mandatov: enega na Dunaju in štiri na deželi. Heimwehrovci (fašisti), ki so najbolj ropotali in grozili s pučem, če ne bodo volilci volili njih, so izšli iz boja z revnimi petimi mandati! Najbolj so naskakovali Dunaj, dobili pa niso nobenega mandata na Dunaju. Klerikalci so izgubili na Dunaju tri mnadate. Samo nova Schoberjeva stranka je dobila dva mandata, ki sta bila prej v rokah velenemcev. Klerikalci (krščanski socialci, ki jih vodi prelat Seipel) so izgubili vsega skupaj osem mandatov; v novi zbornici imajo 63 mandatov. Schoberjeva stranka bo imela 25 do 30 mandatov.

Avstrijski volilci niso hoteli posnemati Nemčije, ki je dala fašistom zadnji mesec pet milijonov glasov in 112 poslancev.

Vprašanje zdaj je, če bodo fašisti izpolnili grožnje, da izvršč oborožen puč, ako jim volilci ne izročč vlade. Sedanja strahopetna klerikalna vlada, ki se je zvezala s fašisti in zadnji teden deloma razorožila socialiste, je dala fašistom precej prilike za blazno delo, vendar pa ni strahu. Fašisti so radi silnega poraza preveč poparjeni, da bi mislili na puč.

Bodoča avstrijska vlada je mogoča le v koaliciji s Schoberjem. Schober je pripravljen iti s klerikalci, toda fašistov ne mara. Socialiste preveč sovraži, da bi šel z njimi.

Nemški delavci zahtevajo skrajšanje delovnika

Solidaren nastop nemških strokovnih unij glede vprašanja brezposelnosti

Berlin. — (FP) — Nemška federacija strokovnih unij se je na izredni konferenci izrekla za resolucijo, katera zahteva od parlamenta zakon, da se delovni čas v vseh nemških industrijah skrajša na 40 ur v tednu. Resolucija naglaša, da je to edini izhod iz situacije, ki jo je ustvarila brezposelnost in ekonomska depresija.

Theodore Leipart, predsednik federacije, je v svojem govoru, v katerem je navajal razloge za to zahtevo, poudarjal, da so se nemške strokovne unije sprva strinjale s programom, ki ga je sprejel kongres Mednarodne federacije strokovnih unij, ki je pred nekaj tedni zboroval v Stockholmu. Na tem zborovanju so zastopniki sklenili, da bodo šli v boj za uveljavljenje 44 ur dela v tednu. Toda položaj nemških delavcev se je v zadnjem času zelo poslabšal, tako da delavec nima nobene garancije glede stalnosti njegovega dela, zato je potrebno nadaljno skrajšanje delovnika, da se tako odpomore nezaposlenim delavcem. Leipart je naglašal, da je taka akcija znak solidarnosti napram brezposelnim.

Resolucija, ki je bila soglasno sprejeta, govori, da je skrajšanje delovnika potrebno vsaj toliko časa, dokler se razmere ne izpremene in se država izvleče iz ekonomske krize. Ker je delavski trg prenapolnjen, je skrajšani delovnik edini izhod iz situacije, ki je odgovorna za naraščanje brezposelnosti.

Razoroževalci v Ženevi obdržali obvezno vojaštvo

Nemški predlog za omejitev konskripcije je bil poražen

Ženeva, 10. nov. — Pripravljalna komisija Lige narodov za razorožitveno konferenco je v soboto porazila predlog nemškega delegata Bernstorffa za omejitev števila obvezno služečih vojakov kot prvi korek k razorožitvi. Glasovanje je bilo 12 proti 6. Štirinajst delegatov se je vzdržalo glasovanja in med temi sta bili Amerika in Anglija.

Vse dežele, ki imajo obvezno vojaško službo, so pobijale predlog. Med temi so Francija, Italija, Japonska, Poljska, Čehoslovakija, Jugoslavija, Rumunija in Belgija.

Šest dežel, katerih delegatje so glasovali za predlog, so: Sovjetska unija, Kitajska, Norveška, Švedska, Holandija in Nemčija.

Popisovanje brezposelnih v New Yorku

New York. — Policija, ki je vodila popisovanje, je naštela samo 36,833 brezposelnih delavcev, od katerih zasluka so odvisne njihove družine. Delavci, ki nimajo družin, niso všteti v tem številu. Mestna uprava je določila $250,000 mesečno za podporo brezposelnim, kar je primeroma mala vsota in ne bo rešila pred pomanjkanjem vseh brezposelnih delavcev.

Nemško letalo Do-X v Angliji

London, 10. nov. — Veliki nemški hidroplan Do-X je danes dospel iz Amsterdama v Calshot na Angleškem. Polet je trajal štiri ure. Od tam pojde v Havre na Francoskem, potem v Corunno na Španskem in v Lisabono na Portugalskem, odkoder poleti čez ocean proti Ameriki.

Hoover priznal braziliski režim

Washington, D. C. — Ameriška vlada je 8. t. m. priznala rebelno vlado v Braziliji.

Rio de Janeiro, 10. nov. — Policijski komisar Baptista Luzardo je danes naznanil, da bodo vsi komunisti, ki izzivajo izgrede, ustreljeni brez procesa.

Združitve stavbinskih unij

London. — Izvršni uradniki petnajstih stavbinskih strok so predložili članom načrt za konsolidacijo vseh stavbinskih unij. Ako se bo združenje uresničilo, bo štela unija več kot četrt milijona članov.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

—136—

Datum v oklepaju, na primer (Okt. 31-30), poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ni vam list ne ustavi.

Razoroževanje

V Ženevi spet razorožujejo svet. Komisija Lige narodov, ki pripravlja veliko razoroževanje, ima običajno konferenco v Ženevi in zdaj se spet kregajo, kako bi razorožili oboroženi svet. Zares je čuden ta svet in čudno je to razoroževanje.

Pred enim letom je ves svet sprejel in podpisal Kelloggov pakt, ki odpravlja vojno za vse bodoče čase. Ves svet se je zavezal, da ne mara več za vojno in da ne bo več reševal sporov z orožjem. Kljub temu je vedno več orožja na svetu in dobri narodi odločno izjavljajo, da ga bo še več — da sploh ne dajo orožja iz rok — ako jim nekdo ne garantira, da jih nihče ne napade. Kelloggov pakt — zavezali so se — podpisali — well — —

Garancije! Garancije!

Sovjetska Rusija pravi, da bi vsi enostavno odložili orožje, odprli meje in ostali doma. To bi bila najboljša garancija za mir. Če nimaš več kanona in puške, nimaš več s čim streljati, tudi če bi hotel! Ergo — ne bo vojne! Ljudje bi se sicer lahko pograbili s koli, cepci, krampicami in s pipci, pa ker so že civilizirani, bi jih bilo najbrž sram tega nizkotnega početja. Visoko šolani oficirji vendar niso pastirji in navadni pobalini! Visoko civilizirani ljudje se pobijajo samo še s kroglami, nitroglicerinom in plini! Poberimo jim te nevarne reči in — ergo, ne bo vojne!

Koga pa pravzaprav razorožujejo? Ljudstva? Lovce na zajce in race? Narodi niso bili še nikdar oboroženi, izvzemši v redkih slučajih. Ne civilizirani narodi in o barbarskih ne govorimo. Ljudstva sploh nimajo orožja, ne potrebujejo ga in ga tudi ne marajo. Ljudstva sama od sebe ne začnejo nobene vojne; navadni ljudje, delavci in kmetje, sploh sovražijo vojno, ker imajo dovolj izkušnje kaj vojna pomeni za nje.

Vsak narod, vsaka dežela — civilizirana, visoko civilizirana! — pa ima gotove elemente, ki se navdušujejo za orožje in če bi edino oni imeli besedo odločevanja, bi bila vojna vsak dan. To so nacionalisti — militaristični nacionalisti ali nacionalistični militaristi, imperialisti ali kakorkoli se že imenujejo vsi taki. Ti se navdušujejo za vojno.

Italijanski nacionalisti, ki se danes imenujejo fašisti, bi radi imeli vojno z Jugoslavijo in Francijo; jugoslovanski in francoski nacionalisti so za vojno z Italijo; avstrijski in madžarski nacionalisti opevajo vojno s Francijo in Poljsko. In tako dalje po svetu. Ameriški imperialisti včasi sanjajo, da bo treba vojne za aneksijo Kanade in Mehike in vrag vedi, kje bi se ustavili.

Jasno je, da bistvo vojne ni v orožju, pač pa v vojnih hujskačih in pa onih, ki imajo velik dobiček od vojne. Orožje samo ni še nikdar začelo vojne. Ako danes odpravijo vse orožje, bodo hujskači kmalu našli drugega in še hujšega.

Garancija proti vojni je, da odpravimo hujskače: nacionaliste, militariste, imperialiste in vso njihovo žlahto. Garancija je, če se odpravi sistem, ki plodi hujskače, redi izkoriščevalce in gnoji mednarodne spore s carinskimi in trgovinskimi konflikti.

Razorožiti je treba sistem. To se pravi: vzeti je treba ono orožjo onim elementom, ki je v njihovih rokah nevarno miru in blagostanju vseh ljudstev. Mednarodnim kapitalistom je treba odvzeti privatni kapital, nacionalističnim perverznežem je treba odvzeti vlado in vsako politično in gospodarsko moč, skratka: sistem družbe je treba tako spremeniti, da bo vsaka vojna absolutno brez vsake koristi — pa se je ljudje kmalu odvadijo.

To je edini način razoroževanja, ki se obnese.

Kadar so "dobri časi", ko ni večje krize, tedaj ekonomski filozofi kapitalistične šole priporočajo delavcem varčevanje in vlaganje denarja v banke. Hrani, hrani, hrani! Vlagaj, vlagaj! — Kadar pa pridejo puklasti časi "Hooverjevih hotelov", tedaj pa isti filozofi svetujejo sploh vsem: Troši, troši, troši! Denar mora krožiti, da bo kaj business; ne zaklepaj ga!

Kdo potrebuje ta nauk? Mar oni, ki imajo kaj trošiti? Čas bi bil, da Amerika potroši vse te plitve filozofe!

Glasovi iz naselbin

20-letnica čitalnice

Waukegan, Ill. — Radke so dvajsetletne proslave naših čitalnic. To je dokaz, da se pred 20 leti niso še dosti zanimali za take ustanove. Pa tudi sedaj je še veliko slovenskih naselbin brez te prepotrebne ustanove. Ni dolgo tega, ko sem slišala nekega govornika, ki se je izrazil, kako dobre da so razne igre in sport za mladino. Ako se mladina udeležuje takih iger, ji toliko manj preostaja časa udeleževati se slabih priredb. Istotako velja za nas odrasle—se posvetiti delovanju koristnih stvari.

Čitalnice si nabavijo razne knjige (seveda, prvenstvo morajo imeti dobre, poučne knjige), časopise, itd. mora imeti taka ustanova, sploh vse časopise, iz katerih se lahko poučujemo razločevati dobro od slabega. In ravno sedaj v zimskem času je več prostega časa na razpolago, sedeti v topli sobi čitalnice pri kakem listu ali knjigi. Snidemo se s prijatelji in se lahko pomenimo o preteklosti, sedanjosti in kako bi se kaj zboljšalo za bodočnost. Torej ustanove kot so čitalnice so nam potrebne.

Leta 1910 meseca novembra se je ustanovila v naših dveh naselbinah slov. nar. čitalnica, katera je ob otvoritvi narodnega doma postala odsek SND. Kmalu po ustanovitvi je pričela ta ustanova z dramatiko in petjem. Precejšnje število iger je spravila na oder (kar bo natančno objavljeno v Amer. druž. koledarju za 1931).

V nedeljo 16. novembra proslavija ta čitalnica dvajsetletnico v prostorih SND. Precej dober program je izbran za to proslavo. Upoštevajoč slabe delavske razmere, je vstopnina zelo nizka, 35c v predprodajo, pri vpratih 50c. Uprizorjena bo igra "Vdova Rošlinka", vsebina katere je bila že večkrat objavljena v Prosveti. Vloge so v najboljših rokah članov dramskega odseka SND, in vodstvo v kuhinji imajo pa članice gosp. oda. SND. Torej vse v najlepšem redu.

Rojake in rojakinje iz naših dveh naselbin, Chicaga, Milwaukee in okolice uljudno vabimo na to pomembno proslavo, napolnite dvorano, da tako poplačate trud delujočim. Dne 21. dec. prirejajo skupno s čitalnico SND društva, ki imajo mladinske oddelke, božični večer za mladino in seveda tudi za odrasle. Več o tem bo poročano pozneje. Na svidenje 16. nov. ob 2. uri popoldne.—**Anna Mahnich.**

Volitve in zahvala

Little Falls, N. Y.—Rad bi napisal kaj lepega in dobrega, ali ker so take stvari za nas navadne zemljane pgevisoko, bom ostala pri teh razmerah kakor so. Volitve so za nami. V državi New York so menda dobili večino demokratje. Sedaj pravijo, da bo kmalu dosti dela. Bomo videli.

Ljudje težko prenašajo mizerijo in prelagajo z rame na ramo, pa vedno je težko. Da bi pa ob času volitev glasovali za delavske kandidate, to bi bil pa greh. Delavci, kdaj se boste otresli misli, da le tisti naj vlada, kateri kaj ima? Ako zna delavec s svojimi rokami in umom ustvarjati bogastvo, zakaj ne bi znal tudi svoje delo obrniti v prid splošnosti in ne samo za nekatere? Zakaj prepuščate vlado ljudem, ki jim še ni bilo treba skrbeti, kako bodo živeli, ako ne bo dela? Saj mogoče je res dober človek, ali ker še nikdar ni skusil in tudi videti noče revščine in nima najmanjšega pojma o delavskem življenju, tak se tudi ne more zavzemati za delavce.

Tem potom se tudi najprisrčneje zahvalim za izkazano mi pomoč ob smrti mojega nepozabnega soproga Martin Penicha, katero mi je nudilo društvo št. 282 SNPJ in društvo št. 53 JSKJ, kakor tudi jednotama za točno izplačano posmrtnino. Ne najdem primernih besed, da bi se mogla zadosti zahvaliti za vse kar ste mi dobrega storili v teh žalostnih dneh in poprej celi čas v Martinovi bolezni. Groza me pretrese, ako pomislim, kaj bi jaz počela celi čas bolezni in sedaj ob smrti, ako bi mi ne pomagali sobratje in sosestre.

Torej, kateri ni še pri društvu, naj ne odlaga pristopiti, ker nobeden ne ve, kaj ga čaka, človek pa spozna vrednost bratske podpore šele takrat, kadar ga zadene nesreča. Najlepša hvala tudi mojemu bratu Frank Ratajcu in Mary, ki sta mi bila v veliko tolažbo in sta se dvakrat pripeljala iz Forest City, Pa., ter mi stala ob strani v najtežjih urah mojega življenja.

Zahvalim se tudi za darovane vence in avtomobile, katere ste dali na razpolago in posebno še, ker ste ga tako v obilnem številu spremili na zadnji poti. Ti pa, dragi Martin, dober in pošten si bil skozi celo življenje, ali kruta usoda te je iztrgala iz naše sredе. Spavaj sladko in odpočij se v hladni zemlji, saj pretrpel si toliko, da za popisati ni. Ostaneš nam vedno v hvaležnem spominu.—**Elizabet Penich.**

Volitveni odmev

Aurora, Minn. — Malo opombe dopisniku iz Aurore, Minn., ki je priobčil v Prosveti št. 258 dne 1. nov. dopis pod naslovom "Zadnji spel volilcem." Ni moj namen se spuščati v diskuzijo z diposnikom zaradi kandidata, katerega je on priporočal za izvolitev v omenjeni urad. Čudno se mi pa vidi, zakaj ni priporočal še drugih kandidatov, ki so bili na glasovnici za okrajne urade, ako mu je res za dobrobt ljudstva in splošnosti.

Ravno tako ni nič omenil državnih in zveznih uradov. Ako je imel poštene namene, bi moral to storiti. In to malo prej. Apel pošiljati volilcem tako kasno kakor ga je on, je neumestno, ker mnogo volilcev je že oddalo svoj glas predno so dobili Prosveto v roke. Ako je bil dopisnik prepričan, da je omenjeni kandidat res vreden, da se ga priporoča v delavskem listu kot je Prosveta, bi moral to storiti. Potem bi imelo ljudstvo dovolj časa za diskuzijo, da bi preštudiralo slabosti in dobrote raznih kandidatov, ker le na ta način je možno pravilno soditi, kateri jej bolj vreden glasu.

Človek, ki molči in zavpije šele zadnjo uro, ko je že takorekoč prepozno, se mi pa vidi, da nima dobrega namena. In po mojem mišljenju v takih slučajih zgubi delavski list, kot je Prosveta svoj ugled. S tega razloga sem tudi te vrstice napisal.

Volilec.

"Yella dog" poražen v W. Va.

Huntington, W. Va. — Farmarji v West Virginiji se ne moremo pohvaliti z razmerami, ker poleg suše je nas skoraj uničila tekoča kriza. Živim blizu velikega mesta Huntington, ki šteje 80,000 prebivalcev. Tisoče ljudi je brez dela. Kriza je taka, da se niti najstarejši ljudje ne spominjajo kaj podobnega, dasi so v svojem življenju preživeli že marsikatero.

Četrtega novembra sam ves dan porabil na volišču in slišal marsikaj zanimivega. Najbolj pogosto je bilo slišati tole: Well, I am a Republican, but I am not going to vote for that "yella dog man." Kdo je ta "yellow dog?" Premogovni baron in multimilijonar Elwood Jones, vreden 75 milijonov dolarjev, je bil republikanski kandidat za zveznega senatorja. On je hotel svoje delavce prisiliti, da podpišejo "yellow dog" pogodbo v McDowell okraju. Proti njemu pa se je dvignila West Virginia in porazila republikansko mašino na celi črti. Vse obetanje te mašine ni nič pomagalo.

Nekateri republikanski govorniki so v kampanji nesramno napadali tujezemce, češ, da odjedamo kruh Amerikancem, pa tudi to ni nič pomagalo. Nevem, če je republikanska mašina tudi v drugih državah toliko rohnela proti tujezemcem kot v West Virginiji.

Na volilni večer se je zbralo pred radiopostajo preko deset tisoč ljudi, ki so poslušali poročila o izidu volitev. Drugega ni bilo slišati kot kričanje: "Berry man! Yella dog! Down with yella dog man!" In "yella dog man" je bil poražen z dva proti enemu glasu. Zmagali so demokrati na celi črti.

Mesto Huntington je 90 procentov ameriško in tujezemcev je čisto malo. Druge politike ni kot demokratska, republikanska in prohibicija.

Philip Urosevich.

Veselica in drugo

La Salle, Ill. — Volitve, katere smo tako težko pričakovali, so za nami in marsikateri kandidat se kislo drži, dasi je bilo letos dosti lepih dni. Delavske razmere so tukaj jako žalostne in ne svetujem nikomur sem hoditi za delom, ker bi ga ne dobil, akoprav bi ga hotel kupiti.

Ni dolgo tega, ko sem videl v Prosveti sliko "Hooverjevega hotela" iz Chicaga. To milijonsko mesto ima na eni strani nebotičnike, krasne palače in razkošje, na drugi pa neizmerno revščino. Mene je pogled na sliko kar pretresel in ne bi jo rad zopet videl. No, v Chicagu ima "Hooverjev hotel" vsaj več sten, pri nas je v tem oziru še slabše, ker mi se ponašamo le z eno steno s severne strani. Na južni strani si lahko zakuriš, le drva si moraš poiskati, nakar lahko ležeš, zaspiš in sanjaš o večnem lovišču.

Kljub sabim razmeram se včasih še malo razveselimo. Nedolgo tega je gospodinjski klub SND priredil vinsko trgatev, ki je povoljno uspela in 3. novembra pa izvrstno večerjo, tako kot jo le Slovenke lahko naredijo. Vsa čast našim ženam, ki se toliko zanimajo za Dom.

V soboto večer dne 15. nov. pa priredi društvo Edinost veselico s plesom, na katero so vabljeni vsi rojaki. Zabave bo dovolj.

Frank Ravnikar.

D. W. Hoan v Detroitu

Detroit, Mich. — Angleški klubi soc. stranke v Detroitu sklicujejo v četrtek 13. nov. velik javni shod v McCollester Hallu, Cass and Forest ave. Na tem shodu bo govoril Daniel W. Hoan, dolgoletni župan mesta Milwaukee in odlični borec za delavske pravice. Predmet njegovega govora bo "The Future of Socialism in America".

Sodr. Hoan je po poklicu odvetnik. V stranki se udejstvuje že od svojih detinskih let; je briljanten govornik ter globok mislec. Mestu Milwaukee že županuje štirinajst let, kar je gotovo rekord za župana. Pod njegovo upravo je postalo mesto eno najuzornejših in delavstvo se mora njemu zahvaliti za številne ugodnosti, ki jih drugje pogreša.

Pričetek shoda ob 8. zvečer. Vstopnina prosta. Ker ima delavstvo v Detroitu zelo redko priliko slišati prominentnega delavskega govornika, in ker živimo v času velikih svetovnih preobratov, je dolžnost vsakega delavca brez razlike na prepričanje, da se udeleži omenjenega shoda in si s tem izpopolni politično in ekonomsko znanje. Jugoslovane se opozarjajo, da pridejo točno ob 8. uri, ker se pričakuje ogromnega navala v dvorano.—C.

S pota

V Waukeganu in No. Chicagu so se dogodile zadnje čase razne reči, vesele in žalostne. V par mesecih je preminulo več rojakov in rojakinj. To je žalostno Veselo pa je, da so v teku jesenske in zimske priredbe, posebno v prostorih Slovenskega doma je ob večerih vse živahno v vseh sobah in dvoranah.

Kakor se sliši se rojakom tukaj obeta v kratkem pevski koncert, dne 16. novembra pa praznuje slovenska čitalnica v Waukeganu 20-letnico. Ob tej priliki bodo uprizorili veseloigro "Vdova Rošlinka", poleg tega pa bodo na programu tudi koncertne točke. Pričakuje se velika udeležba.—**Matija Pogorelc.**

LISTNICA UREDNIŠTVA

Milwaukee, Wis., Poročevalec: —Prevedite in pošljite.

SOLNČNI MRK IN TAJNA ATOMSKA SESTAVA

Kakor poročajo iz New Yorka, je pred nekaj meseci odpotovala velika odprava z zastopniki ameriških univerz na mali otoček Ninafu, da je dne 21. okt. opazovala solnčni mrk in njegov vpliv na sestav atomske gmote. Ninafu je otok v otoški skupini Fidži in je edina točka kopne zemlje, kjer je bilo mogoče dne 21. okt. opazovati popoln solnčni mrk. Otoček je popolnoma samoten in le vsako leto enkrat pripluje k njemu parnik, da v velikem pločevinastem zaboju izkrca hrano in pisma za dva učenjaka, ki sta vzela nase breme samote in se popolnoma žrtvovala znanosti. Razen teh dveh učenjakov prebiva na otoku še nekoliko desetkov domačinov. Z ameriško odpravo se mudi na otoku tudi odprava novozelandske vlade. Obe skupini se mudita na otoku že nekoliko tednov in sta pripravili vse potrebno za opazovanje solnčnega mrka. Američani so pripeljali s seboj ogromno kamero, ki so jo l. 1929. rabili na Filipinih za opazovanje solnčnega mrka, razen tega pa še množico manjših priprav in spektroskopov. Ameriško odpravo vodi znani astronom prof. Samuel Mitchell. Popoln solnčni mrk je trajal na Ninafuju poldrugo minuto. Učenjaki so imeli solnčen dan in so na temelju svojih opazovanj napravili za znanost važne ugotovitve in zaključke ter se jim je posrečilo razkriti tajno sestavo atomske gmote.

FORMACIJA BOJNIH LETAL

Trojica "borbenega škadrona" v karakteristični formaciji. So del ameriške bojne mornarice, ki je "second to none" in s katero bo šla Demokracija v vojno "za odpravo vojn" . . .

80,000 Arabcev preseljenih

Italiji se po dobrih 20 letih še ni posreči popolno pomirjenje kolonije Libije, ki je sk nekolikokrat večja kot Italija, ki pa je tako d upna puščava, da nikoli tega. Že dve desetle čitamo o smelih podvigih proti peščicam dom činov, ki se ne dado ukrotiti. General Grazia ki mu je sedaj poverjena popolna zasedba upo nega ozemlja in končno pomirjenje dežele, je sedaj lotil korenite ureditve. Preselil 80,000 Arabcev iz ozemlja večnih uporov v n tranjosti na obrežje sredozemskega morja robu libijske puščave. S to arabsko mas je preselilo tudi 600 tisoč glav in repov kon velblodov in drobnice. Na novem ozemlju baje dovolj vode za te ljudske in živalske m žice in tudi zemlja je baje ugodna za poljed stvo—vsaj za Arabce. Začetkom deževne d bodo polja posejali s hitro rastočimi plodovi s tem omogočili ljudstvu obstanek v novi d movini. S to ogromno preselitvijo je potegn na ostra meja med plemeni, ki so se že vd in med vstaši, ki jih vodi šejk Omar el Mukta Uporniki bodo sedaj brez podpore, ki so jo st no dobivali od svojih sosedov. Italijanska v ska bo dobila tudi nove puške, tako da vsta streljiva, ki bi ga morda vzeli vojakom, ne b do mogli rabiti. Doslej so si namreč streli nabavljali redno pri napadih na vojaške d delke. Tudi bodo služili v posadkah v notr njosti dežele po večini črnci iz Eritreje in Somalija, ki so hrabri in dobri vojaki. S tak mi trdimi ukrepi se bo Grazianiju morda posrečilo zatreti stalni upor, ki ga vodi brato ščina Senusov. Bojevita bratovščina ima s sedež v oazah Kufra, globoko v notranjosti p ščave, nje člani pa so raztreseni po vsej Libi

Dante Alighieri:

Mladina

Kakor tisti, ki ni bil še nikdar v kakšn mestu, ne more poznati njegovih ulic, če mu j ne pove kdo drug, ki mesto pozna: tako tu mladina, ki stopa v blodni gozd tega življenj ne more poznati prave poti, če ji je ne pok žejo starejši ljudje. Ali njih nasvet bo br pomena, ako jih mladina ne bo poslušala. Zak Salomon, hoteč poboljšati svojega sina, prav "Sin moj, poslušaj nauke svojega očeta!" to je prva njegova zapoved.

Pa ko bi kdo ugovarjal, da je to pač dej oče, nikakor pa ne drugi ljudje, pravim, da treba očeta poslušati v vseh rečeh. Kajtj ap stol pravi Kološanom: "Sinovi, ubogajte svo očete, zakaj tako hočè Bog!"

Ako pa ni oče več živ, prehaja to na tistega ki ga je oče v zadnji svoji volji za to postav Če je pa oče umrl brez oporoke, prehaja to t tistega, ki ga postavi zakon . . .

Mi ne moremo imeti popolnega življenja br prijateljev. A največ prijateljstva se sklene tej prvi dobi; zakaj v njej postaja človek p jeten ali neprijeten. Prijetnost si pa pridob vamo s plemenitimi navadami, ki so sladko dobro seme, sladke besede in vljudna služb delo . . . Mladenič mora biti prijazen in po zn nosti hrepeneč človek. Tej dobi je treba, da d drži na uzdi, da ne zaide na kriva pota. T dobi je treba, da se izčisti in ne priuči škodlj vih navad.

Kava, čaj, parfum...!

Iz Orienta, domovine poezije in naslad, s dobili kavo, čaj, parfum itd.

Že od nekdaj poznajo na Japonskem in K tajskem čaj, medtem ko so ga prinesli v Eva po šele Portugalci in Holandci v 16. stoletju. Z orientalca je čaj zlasti družabni običaj; kjer s zbere več ljudi, tam se pije čaj.

Došlemu gostu ponudijo čaj, preden ga vpra šajo, kako je potoval ali kako se počuti. Za je postalo pripravljanje in uživanje čaja pri nj skoraj sveta ceremonija, ki je na vzhodu mer kulture dotične družbe.

Kako bi se male gejše zgrozile, ko bi vid temno, neprozorno tekočino, ki jo imenujem pri nas čaj in ki se pije včasih iz debelih, n rodnih skodelic. Gotovo bi nas imenovale ba bare, ako imajo sploh ta izraz v svojem, cvet polnem jeziku.

Sicer pa tudi pri nas nismo tako zelo o daljeni od vzhodnih navad pri čaju. To dok zujejo krasni keramični izdelki. Porcelanas škodelice, tenke kakor jajčje lupine in mole kakor bi bile iz kovine, so v najkrasnejših ba vah, ki presenečajo tudi razvajeni orientalc okus.

Pri nas torej ne uživamo samo okusa čaj ampak tudi lepoto in prijaznost okolice.

Sladkor kot pogonsko sredstvo

V Alagoi v Braziliji so začeli pridelova novo snov za pogon motorjev, ki izvira iz sla korja. Dali so ji ime "usga" in je baje bolj in cenejše pogonsko sredstvo od gazolin Brazilčani so prišli na idejo, da bi se okoristi s sladkorjem v takšne svrhe, ko niso mogli pr dati ogromnih preostankov svojih zadnj sladkornih letin. Nemški inženir Fr Schmidt pa je bil pokazal pot, po kateri se sladkor spreminjati v kurivo. Usga se je zna po Braziliji presnetljivo hitro razširil in so p začeli tudi že na veliko izvažati. Prvotno se bali, da ne bi slabo učinkoval na motorje, izkazalo se je, da je tudi v tem pogledu va toliko uporaben kolikor gazolin.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

JESENICE SO RDEČE, NIČ NE POMAGA

Blamaža zizibambulskega voditelja na Jesenicah

Jesenice, 26. okt. 1930.

Odkar imamo v državi novi režim, smo delavci zelo prikajšani na shodih in svojih pravicah. Kljub temu, da je celo kralj zatrjeval, da ne bo jemal delavcem pravice združevanja, je vendarle vsak shod (strokovni, političnih sploh biti ne sme) trikrat prepovedan in le redkokdaj ga dovolijo, a le pod pogojem, da bodo govorniki govorili brez ščuvanja ali pozivanja ter da ne gredo preko mej. Toda seči hočejo tudi po svobodi združevanja ter že delj časa nameravajo ukiniti vse razredne strokovne organizacije socialistov, in bi to storili že davno, da ne bi se bali inozemstva. Zakaj socialistična strokovna internacijonala ima svoj ugled in svojo moč, ki se je tudi naša država kolikor toliko boji. Poleg tega so v Angliji na vladi macdonaldovci. Tudi to ima svoj pomen. Vodja delavskih zbornic v Jugoslaviji in zastopnik naše države pri Mednarodnem uradu dela pa je socialist dr. Živko Topalovič. On ima vplivno besedo tudi pri Beogradu. Zato vlada vendarle ni še razpustila razrednih strokovnih organizacij. Pač pa so se naenkrat pojavili nacionalisti, ki hočejo— brškone po navodilih od zgoraj — ustanoviti državno nacionalistično strokovno organizacijo za delavce. Vršila se je že tozadevna konferenca raznih dosedanjih nacionalističnih strok. organizacij v Beogradu, kjer so ustanovili za vso državo strokovno organizacijo, ki bo vzgajala predvsem tudi delavstvo v jugoslovanskem duhu itd. Za Slovence so se tej zvezi pridružili tudi maloštevilni narodni socialci, ki jim pravimo tudi zizibambulci, ki zdaj z ostalo plačano birokracijo trdijo in govorijo, da je pač treba močne Jugoslavije in da jo mora tudi delavstvo podpirati v svoji nacionalistični organizaciji.

No — in vodja slovenskih zizibambulcev Rudolf Juvan je imel danes dopoldan shod na Jesenicah. Njemu ga režim ni prepovedal, seveda. Saj pomaga. Dvorano pri Werglesu so napolnili socialistični delavci, ki so takoj spočetka zahtevali, naj se predsednik voli. Juvan je dejal, da tega ne pusti, on je shod prijavil in on bo postavil predsednika shoda. Delavci so klicali: To ni naša navada! — A za mizo je sedel zastopnik oblasti, in Juvan je imenoval predsednika shoda. Nato je Juvan govoril in trosil svoje nacionalistične fraze: Delavstvo naj se ne ozira v tuji Amsterdam, kjer je sedež strokovne internacionale, marveč naj gleda v Beograd, kjer je vlada, ki bo pomagala delavstvu kolikor le more. Marx nam ne more pomagati ničesar.

Tedaj **pa so zakričali delavci: Živijo Marx, živijo Marx, živijo Amsterdam! Vsa dvorana je kričala Marxu.**

Potem je govornik pletel dalje svoje otrobe ter skušal navdušiti delavce za režim in za Jugoslavijo in za nacionalizem. Delavci so delali stalno medklice. Potem se je oglasil k besedi **socialist** Jeram, ki je začel svoj govor široko zasnovano. Čim je videl Juvan, da misli Jeram govoriti na dolgo in široko in da hoče izrabiti tole priložnost, da pove vse, česar jim sicer oblasti ne dovole, ker prepovejo vsak shod, je Juvan takoj prekinil Jerama ter dejal, da ima pravico le do debate. Več ne sme govoriti. Veselo se je muzal zastopnik okrajnega glavarstva, ker je videl da ima v Juvanu sposobnega človeka, ki kar namestu njega igra policaja. Delavci so seveda protestirali proti takemu diktatu. Jeram pa je dejal:

"Gospod Juvan, vi imate tako veselje do Beograda in zveze imate, povejte Beogradu, da ima država v jeseniških kovinarjih najbolji konfin ob severni meji, a da imajo kovinarji prekleto slab želodec, prazen je in siromaštvo ga mori. To povejte, pa bomo videli, kaj nam bo dejal Beograd."

In ko je Jeram povedal svoje in kolikor je smel, je zaklical: "In zdaj, sodrugi, da bo Juvan videl, koliko pristašev ima, prosim, **da se vsi sodrugi odstranite iz dvorane!"**

In dvorana se je v nekaj hipih **izpraznila**, v njej je ostalo le kakih 20 delavcev in uradnikov, petoliznev. Kaj je hotel predsednik drugega, kot kar na hitro zaključiti shod, da še teh dvajset ne pobegne.

Socialisti pa so se krohotali predsedniku: "Saj moraš zaključiti shod, če nimaš poslušalcev. Juvan vendar ne bo sebi govoril."

Tako je bilo na današnjo nedeljo spet malo tistega življenja, kakršnega smo bili vajeni pred nastopom današnjega režima, ko smo imeli shode in smo pošteno povedali v brke onim, ki nas hočejo slepiti s frazami in Beogradom. Delavstvo se zaveda, da je kapital internacionalno organiziran, in da je tudi delavstvo internacionalno izkoriščano. Zato treba internacionalne delavske borbe.

In na tem delavstvo vztraja danes mnogo bolj kot poprej. Zakaj razmere, kakršne so pri nas, rodijo le borbene sodruge. Razmere same pritiskajo.

PO 24 LETIH SE JE VRNIL IZ AMERIKE

Prvo noč doma ga je zadela kap —od presenečenja in vina

Ljubljana, 27. okt. 1930.

Iz Krškega poročajo o nesrečnem slučaju, ki se je dogodil rojaku, ki se je vrnil iz Amerike. 24 let je bil Anton Pirc, doma iz Viher št. 14 pri Cerkljah, v Ameriki ter garal in varčeval, da bi se nekoč vrnil domov z nekaj denarjem. Te dni pa je dopotoval, star 50 let, v Evropo ter dospel v Ljubljano, od koder se je s prijateljem pripeljal na postajo Videm-Krško v četrtek popoldne. Tamkaj si je pri avtopodjetniku Jesenšku naročil avtotaksi, da bi se tako bolj slovesno pripeljal domov.

Samo človek, ki je dolga leta bil izven domovine, bi utegnil vedeti, kako je to, če se vračaš domov po dolgi odsotnosti in ti je domača vas nekako izginila iz spomina. Vsa pokrajina rodne vasi ti je v spominu ostala taka, kakršna je bila, ko si odpotoval v tujino. A vas se je izpremenila, domača hiša se je izpremenila, mogoče so staro hišo podrli in postavili novo, pa je ne bo mogoče poznati; brat je bil otrok, ko sem odšel, zdaj mora imeti že trideset let, ne bom ga spoznal in take podobne misli gredo človeku tedaj vsekakor po glavi. In vse to pričakovanje napravi človeka razpoloženega, v rahli zmedenosti, ko greš po poti in urejaš spomine, pa jih težko zmaguješ, postaneš nekam podjeten.

In se domisliš vina. Tako je Anton Pirc na poti proti Cerkljam dal ustaviti avto pred gostilno Žulič ter naročil dva litra cvička. Z njim je potoval tudi tovariš iz vasi Mrtvice. Z njim in s šoferjem so na mah udušili tista dva litra vina, ki je stopil Pircu takoj v glavo. Vina pač kot Američan ni bil vajen, vsaj močnega in pristnega ne, pa je razumljivo, da je kar jecljal, ko se je poslavljal v vasi Mrtvice od tovariša. Ko sta nato s šoferjem pripeljala v vas Vihre, je avtomobil obstal prav pred Pirčevo hišo, kjer gospodari brat Janez že nad 20 let s svojo družino, katere pa Američan Anton seveda prav nič ne pozna. Šofer je vprašal tamkaj nekega moškega, kje je pri Pirčevih in ali je gospodar Janez doma. Moški je odgovoril: "Tale hiša je Pirčeva, jaz sem pa gospodar Janez." Šofer nato pokaže na Antona Američana ter pravi:

"Brata iz Amerike sem vam pripeljal, če ga še poznate."

Američan Anton je pristopil ter pogledal Janeza: "Torej ti da si moj brat. Ne poznam te in najbrž ne bo držalo."

Motno je pogledal brata, vendar je šel z njim v hišo, kjer so spili še nekaj vina, nakar so spravili Američana v posteljo, da se odpočije od poti, od vina in od presenečenja. Domači so mislili: se bo že jutri zavedel, da je res med domačimi in bo vse dobro in v redu. Brat gospodar je plačal šoferja, Američan je povedal še, da pride njegov denar za njim in da ni tako neumen, da bi ga nosil kar s seboj, nakar je legel in zaspal, omoten od vsega.

Zjutraj ga domači niso hoteli takoj poklicati, misleč da spi in da je morda še slab ali celo bolan od poti. Ker ga pa le dolgo ni bilo, so ga šli budit. A Američan, stric Anton, je ležal na postelji nepremično. Zadela ga je bila kap. Okrožni zdravnik dr. Murgel ga je pregledal ter odredil, da se ga pošlje v krško javno bolnico, ker bo lahko še okreval. Ugotovil je pri stricu Antonu možgansko kap, jezik je popolnoma otrpel in delno leva plat telesa, bolnik leži z zaprtimi očmi, nepremično, ne more govoriti, samo pomalem težko sope in sem pa tja premakne desno roko. Videti je torej napol mrtev.

Mož je star 50 let, v Ameriki je bil 24 let, pustil je tamkaj v težkem delu skoro vse svoje moči, prišel je, da bi s težko prihranjenim denarjem užival mirno starost do smrti, a ga je koj ob povratku zadela kap. O domovina, ti si kakor zdravje . . .

Škodilo mu je brškone vino, ki ga ni bil več vajen in ki se ga je prvi dan od povratka vesel napil čez mero. Tudi iznenadenje doma ter dejstvo, da niti brata ne hiše domače ni spoznal — vse to ga je brškone položilo v posteljo in mu poslalo kap.

Vlom v tobačno zalogo. — V Brežicah je bilo te dni vlomljeno v trgovino glavne tobačne zaloge, ki je nameščena v hiši Ivana Mrescharja, stavbenika v Brežicah. Vlom se je dogodil v četrtek zvečer krog devete ure, ko ni bilo nikogar v hiši, krog 10. zvečer so ga že opazili. Vlomilec je moral razmere dobro poznati, da je vedel, da ni nikogar v hiši ob takratni uri in da je sploh lahko vlomil v trgovino. Trgovina se nahaja v pritličju ter se trgovine drži stanovanje, prodajalke. Skozi okno stanovanja je prišel vlomilec v notranjost, preiskal najprej omaro, kjer je našel usnjeno torbico, ki jo je kratkomalo prerezal, a ničesar našel ni. Potem je šel v prodajalniške prostore, kjer je iz predala vzel krog 17,000 Din denarja ter večjo količino najfinejšega tobaka, tako da znaša skupna škoda krog 20,000 Din. — Vlomilec je pobegnil brez sledu. Potem se je zgodilo to, kar se zgodi vedno: komisija pride in obljubi, da bo vlomilca že našla.

Divji lovec ga je obstrelil. — Prejšnjo nedeljo so šli lovci iz Velikega Globokega,, občina Ambruž, na lov na srne. Z njimi je šel tudi 49-letni Lojze Perko. Stal je na straži v gozdu, med njim in sosednim lovcem pa se je pojavil nenadoma neki posestnikov sin, ki je znan kot divji lovec. Ko je drvela srna mimo, je divji lovec nameril, Perko pa je zaklical "Ne streljaj" — toda divji lovec je pomeril proti Perku ter ustrelil. Šibre so oplazili Perka po senceh, več se mu jih je zarinilo v komolec in nekaj celo v trebuh. Perko se je ves teden zdravil sam doma, a ker so rane vendarle nevarne, je prišel zdaj v ljubljansko bolnico, kjer so ga operirali. Divji lovec pa bo imel zdaj opraviti s sodnijo.

Ljubavna drama s 60-letnim starcem. — V Vojvodini je v vasi Radanovci živel 60-letni Ivan Somogyi že dalj časa s priležnico 28-letno Marijo Černikovo svojo ženo pa je pustil v revščini Zadnje čase pa se je veove "naveličal", vrnil se je k svoji ženi, ki ji je tudi prepisal posestvo, kar pa je mlado ljubimko tako razjezilo, da je napadla starega svojega ljubimca ter ga polila z vitriolom, da mu je razjedlo ves obraz in da je oslepil na obe očesi . . .

Kaj niso to majhne zanimivosti? . . .

Kriza v svinčeni industriji.— Delavstvo v svinčenem rudniku v Litiji stalno reducirajo. Svojdni je bilo tamkaj zaposlenih 300 rudarjev, pred dnevi so spet odpustili 97 rudarjev in tako je ostalo v rudniku le še kakih 10 delavcev. Dve tretjini so torej v več redukcijah že odpustili. Zdaj nameravajo otvoriti nov svinčeni rudnik pri gradu Ponoviče pri Litiji, kjer kopljejo in preisku jejo teren. Našli so že lepe plasti svinčene rude, ki jo bodo najprej preiskali, nakar bodo mor da začeli s sistematičnim izkoriščavanjem.

Delavke v perilnicah

Pondeljek je bil vedno dan strahote za gospodinje. "Prat' se mudi," zaklicala je mati pridnim deklicam. Ali kdo je rad pral? Dandanes pranje doma postaje stvar preteklosti. Velike perilnice (laundries) z mogočnimi stroji nadomestujejo pranje doma in, kjer se še pere doma, so pralni stroji olajšali delo gospodinje.

Število velikih strojnih perilnic v Združenih državah se je več kot podvojilo od l. 1909 do 1927, kakor pravi brošura, izdana od ženskega urada, U. S. Department of Labor, pod naslovom "Študija perilnic in njihovih delavk v 23 mestih."

To pomenja, da dnevi pranja doma in preutrujenih gospodinj hitro izginjajo in da vstop ženske v industrijo, poslovno življenje in razne poklice je imelo za nujno posledico vsaj delno odpravo staroslavnih gospodinjskih dolžnosti, šivanja, pečenja, pranja itd.

Od industrije, ki se je poprej bavila samo s pranjem srajc in likanjem, je perilnica, odgovarjajoč stalno rastoči potrebi, razvila v splošno perilno industrijo in l. 1927 smo imeli skoraj 6000 velikih strojnih perilnic v Združenih državah.

Ali perilna industrija je še ostala velikega pomena za ženske. Hitro se je razvila iz skromnega početka in starinskih metod v moderno, znanstveno upravljeno in sistemizirano industrijo in postaja ena izmed glavnih delodajalnih industrij za ženske. Dve tretjini zaposlencev so ženskega spola.

Ga ni vrste dela v perilnicah, kjer niso ženske zaposlene. Glavna dela za ženske pa so likanje, markiranje, sortiranje.

Glavni zdravstveni problem industrije je velika vročina v delavnicah vsled vročine pri likanju. Temperature 80 stopinj oslabuje telo. Vzlic tem slabim okolnostim je večina delavk naglašala, da rajše delajo v perilnicah kot v drugih industrijah. 30% od njih je trdilo, da vzrok temu so boljše ure dela, in skoraj enako število je navedlo kot vzrok boljše plače.

Več kot štiri petine delavk, pravijo, da so bile rojene v Združenih državah. Neobičajno je tudi dejstvo, da je bilo več delavk v starosti čez 40 let kot takih pod 20. letom.

Perilna industrija obratuje vse leto brez prestanka, ni sezone. Delo je po dnevi. Le neznaten del delavk je dejal ponoči. Polovica delavk je delala 48 ur na teden. Nekje so dele tudi po 10 ur. Ugodno povprečno razmerje izvira iz dejstva, da v zapadnih državah skoraj vse delavke so delale le po 48 ur. Srednja tedenska plača perilk je znašala 16.10 za belke in $8.85 za zamorke. Polovica je zaslužila več in polovica manj. Tudi v plači zapad nadkriljuje ostalo deželo, kajti tam so bile plače znatno višje kot drugod.

FLIS.

Vl. Kapus:

V jesenskem gozdu

Ko je gozd in polje posrebrila prva slana, sem stopil v tišino gozdnega svetišča. Snel sem puško in hodil po gozdu tako tiho, kakor da bi se bal prebuditi poštka željno pridodo.

Gozdno tišino je trenutno premotil ropot, ki se je bil spremenil v čudno žvižganje, dokler tudi to ni umolknilo. Ko sem prišel med temne, od zlato rumenih bukev se odbijajoče smreke, me je opazila tropa sivih, divjih gobov, pripravljajočih se na dolgo pot na jug. Močno so zafrfotali v gozdih, temnozelenih vrhovih, udarili s krili, da je kar tleknilo v gozdno tišino in na to v žvižgajočem poletu odleteli proti praznemu polju. In zopet je zavladala tišina, ki jo je tupatam motilo šuštenje odpadajočega listja.

Po ozki mahoviti stezi sem prispel v najbolj samoten kotiček gozda, v kraj, kamor redko stopi človeška noga. Med ogromnimi pečinami lapora, kakor tudi na skalah, rastejo samo pritlikave smreke s kratkimi zakrknjenimi vrhovi, ki so po večini oviti v srebrikastim srobotom. Po deblih slabotnega drevja in po skalnih razpokah pa se vzpenja zeleni bršlan. Prehode zapira gosto trnje divjih rož, čijih rdeči sadeži so baš za časa mojega poseta gozdnega skrivališča kar žareli v medlem sijaju jesenskega solnca. Skozi gosto rdečkastorumeno praprot, ki mi je segala preko pasu, sem prilezel v skalnate police, iz katerih vodijo v skalovje tajni podzemeljski vhodi. Na policah sem opazil kokošje perje, ostanke kostla četveronogih roparjev, prebivalcev gozdnega skrivališča. Najbrž so tudi letos imele lisice v teh rovih mlade. Neumne živali, pri vsaki priliki dajejo človeku povod, da jih sovraži. Zakaj niso kakor ljudje, ki zakrivajo sočloveku škodo, ki je navadno mnogo večja od škode, povzročene po živalih? Mar bi bile lisice perje zakopale in obesile pred rove tisoče mišjih repov, ki so jih znosile svojemu naraščaju.

V tisti tišini sem se pripravljal, da poskusim svojo lovsko srečo. Sedel sem na rob skale in segel v žep po jerebjo piščalko, s katero sem privabil baš v tistih lepih jesenskih dneh před smrtonosno cev že marsikaterega petelinčka.

Zdajci me je spreletelo. Gozdno tišino je prekinil otroški jok. Kaj neki more biti? Kako naj bi zašla v ta pozabljeni skoro nedostopen kraj mati z otrokom?

Pa je zopet zaplakalo. Ugotovil sem, da prihaja glas izmed največjih pečin. Prav z lisičjo spretnostjo in previdnostjo sem se splazil do ostre, med pečinami zevajoče škrbine ter pogledal v vznožje skoro navpične stene. Nudila se mi je ljubka, jesenska gozdna idila: Med cunjami, na slamnjači, je sedela v breznu podobni kotlini, v katero se dospe le po s trnjem poraščenih labirintih, mlada ciganka in ljubimkala komaj leto staro dete. Nisem še videl matere, ki bi tako ljubeznivo ravnala z otrokom, kakor ta ciganka.

Ker sem med narezumljivim govorjenjem slišal večkrat tudi besedo "tata", sem pregledal okolico srečne matere. In res, kmalu sem opazil starega lisjaka. Par metrov od lepe matere je ležal in smrčal, kar na goli ilovici na pol v klopčič zvit star kosmat cigan, poleg njega pa je dremal velik črn pes. Tudi cigani so uživali jesen. Tam za gozdom borba za življenje, tukaj pa ta sveti mir. V dvajsetem stoletju, pa žive kakor ptice pod nebom. Ne sejejo, ne žanjejo, pa vendar žive.

Nisem jih hotel motiti. Tiho sem se splazil iz kraja, kjer priroda sama seje, sadi in podira. Komaj sem prekoračil pečevje, pa sem bil spet v drugem svetu, toda vedno še v gozdu. Ko je kolovoz zavil v leskovo goščavo, ob jarku, sem se ustavil. Od daleč, iz vasi, je bilo slišati dandanes že redko, a vendar tako prijetno pesem cepov: Pika pok — pika pok. Iz lazov je prihajalo žvenkljanje zvoncev živine na paši. O, ta lepa harmonija! In še žuborenje potočka.

Sedel sem na smrekov parobek in zapiskal znano jerebjo kitico. Drobni glasek tanke, koščene piščalke iz kunje nožice, je prodrl gosto leščevje, prav tja do vitkih jelš.

Ali starca ni bilo poleg, ali kaj neki je moglo biti povod, da je jerebja kitica takoj učinkovala na mlado v leščevju se pasočo jerebuljo. Morda se je hotela naščevati za katerokoli nezvestobo, ali pa je hotela biti sama nezvesta in se otresti sitnega starca.

Smuknila je skozi leščevje, sedla na kolovoz in motrila okolico, da opazi novega snubca.

Ujela sva se z očmi. Motril sem jo par trenutkov. Ko je okrenila drobno glavico z namrščenim čopkom, sem zaškripal, kakor na boj pozivajoči jereb. Vse to pa je menda slišal tudi starec, kajti sicer bi ne bil pridrvel v smrti tako razjarjen. Dobrih deset korakov nad menoj je završalo. Sivorujava pernata kepa se je zakotalila po listju, da je odletelo. Medtem pa je tudi prišlec škripal in pozival na dvoboj, kakor sem ga jaz pred par trenutki. Še preden pa se je zavedel nevarnosti, je že odjeknil v sveto gozdno tišino rezek strel. Jereb je zatrepetal in udaril zadnjič s trdimi krili po suhem listju. Samica, ki je drugače precej opreznega starca spejala v smrt, pa je z glasnim "pli, pli, pli" završala v gozdno zavetje.

Zakaj ni uspel profesor Piccard?

Neuspeli start profesorja Piccarda in njegovega asistenta, ki sta se nameravala dvigniti v balonu na mejo stratosfere, je sprožil po vsem svetovnem časopisju, pa tudi v znanstvenih krogih precej sarkastične komentarje. Malo je manjkalo, da profesorju Piccardu niso direktno očitali šarlatanstva in komedijantstva, češ, da je hotel s svojimi tajinstvenimi pripravami samo potencirati radovednost senzacij željnega občinstva in obrniti pozornost na svojo osebo in na nameravani drzni podvig, o čigar izvedljivosti so dvomili trezno misleči ljudje že od samega začetka. Taki in podobni očitki so sedaj prenehali. Ljudje so požrli jezo, da jih je učeni profesor pripravil ob tako sijajen "žilverski" užitek in se obrnili za drugimi živčnimi dražili, ki jih je hvala bogu povsod dovolj v današnjih časih. Profesor Piccard in njegov balon sta domala pozabljena, čeprav je učenjak obljubil, da bo na jesen iznova napravil vratolomni poskus.

Koliko je profesor Piccard kriv neuspeha? Nič več in nič manj kakor vsa množica podjetnih pionirjev znanosti in tehnike, ki so jim že pred njim za vsak trenutni neuspeh, nepremišljeno očitali vse mogoče, samo ne najvsakdanjejše slabosti: da se namreč vsak človek lahko zmoti in da v svojih načrtih nikoli ne more pregledati in upoštevati vseh činiteljev, ki od njih zavisi končni uspeh.

Piccardov balon se pri startu ni mogel dvigniti od tal, ker je bil pretežak. Vzgon v zraku je bil premajhen, da bi mogel dvigniti vso težo balona in gondole, navzlic temu, da so takoj spočetka odložili ves balast, namenjen za poznejše dviganje. Profesor Piccard je takoj po izstopu iz gondole dejal, da si tega ne zna raztolmačiti. Balon je dandanašnji v vseh svojih fizikalnih in mehaničnih posebnostih že tako dognana priprava, da je takšen primer na prvi mah res neverjeten. Da se med poletom že primeri to in ono, o čimer poprej niso računali, je umljivo. Toda če se balon že spočetka ne more dvigniti, mora biti kriva napaka v materialu ali pa kakšna pokvarba, ki je nastala neposredno pred startom.

Piccardov balon je bil preudarno zasnovan in vestno izračunan do vseh podrobnosti. 2300 kubičnih metrov plina bi moralo dvigniti balon in gondolo še pri znatno nižji temperaturi nego je bila za časa starta. V zasnovi balona tedaj ni bilo napake. Samo oblika balona je bila nekoliko nerodna. Piccard je izbral namesto običajne krogle, ovalno obliko balonovega plašča, ker je bila po njegovem mnenju ugodnejša glede padavin, ker bi jim bila za vsedanje na razpolago znatno manjša ploskev. Vrhu tega pa je ovalna oblika tudi mnogo bolj stabilna, če balon ni popolnoma napolnjen s plinom, kar je veljalo tudi v tem primeru. Plin bi se namreč v redkem zraku silne višine, do katere se je nameraval povzpeti učenjak, tako zelo raztegnil, da so morali že vnaprej pustiti balonu zadosti rezervnega prostora.

Pred startom se je — kakor znano — plašč balona nekoliko raztrgal. Vrzeli so sicer takoj zakrpali, a navzlic temu domnevajo nekateri izvedenci, da so morale ostati v plašču še nekatere manjše luknjice, skozi katere je uhajal plin. Izguba je bila tem večja, ker je zaradi pritiska vetra, ki je vlekel baš takrat dokaj močno, udrla skozi luknjice v balon precejšnja množina zraka, ki je siloma iztisnila toliko plina, da njegov vzgon ni mogel dvigniti vsega bremena. Ako še upoštevamo, da je bil plašč balona, ki ga je namočil dež, že brez tega mnogo težji nego v suhem stanju, potem je umljivo, da se balon ni mogel dvigniti, navzlic temu, da so ga osvobodili vsega nepotrebnega balasta.

Edino to je mogel biti vzrok Piccardovega neuspeha. Učenjaka potemtakem ne zadene nobena krivda. Njegovi nerazsodni kritiki bi bili napram sličnim atmosferičnim neprilikam prav tako brez moči, kakor je bil učenjak sam. Piccardovega pionirskega dela zaradi tega ne gre podcenjevati; njegovi načrti zaradi začasnega neuspeha niso nič manj vredni in se bodo prej ali slej prav gotovo uresničili.

(Živ. in svet.)

RAZNE VESTI

Korupcija v newyoških sodiščih

New York. — Preiskava v delovanje tammanitskih politikov je dognala, da so ti s pomočjo mestnih sodnikov prejemali nad milijon dolarjev od lastnikov zloglasnih hiš. Preiskava je še vedno na delu in pričakuje se še več dokazov o korupciji tammanitske mašine, ki kontrolira mestno vlado.

Hawks naredil nov rekord

New York. — Letalec Frank M. Hawks, ki je poletel v devetih urah iz New Yorka na Kubo se je v nedeljo vrnil iz Havane v New York v osmih urah. Letel je okrog 110 milj na uro.

Nov predsednik tiskarske unije

Boston, Mass. — Arthur Moriarty je bil izvoljen za predsednika tiskarske unije v Bostonu. Tajnik Harry P. Grages in blagajnik M. I. Connolly sta bila ponovno izvoljena.

Krik o volilnih sleparijah

Chicago. — Vrhovni sodnik Harry Olson, ki je bil z več drugimi sodniki vred poražen na republikanski listi zadnji torek, pravi, da so bili republikanski kandidatje osleparjeni za zmago in zahteva strogo preiskavo.

MEH ZA SMEH

Obilno nadomestilo

Gospodična je iskala stanovanje.

— Prav, draga gospa, ali je pa soba, ki jo oddajate, na prisojni strani, zakaj če ni solnca, je ne maram.

— Ni sicer na prisojni strani, je odgovorila gospodinja, zato pa stanuje vi-a-vis lep mlad študent.

*

— Oj, draga moja, ko bi ti vedela, kako te ljubim! Ako ko bi kdaj zapazil, da me varaš . . .

— Bodi brez skrbi, dragi! Tega ne boš ti nikdar zapazil!

ČLOVEK IN OPICA

Mladenič Roger Verond je štiri leta služil kot jahač v majhnem francoskem cirkusu. Potoval je s njim iz kraja v kraj in užival sloves dobrega fanta. Nikoli ni bil neusmiljen do živali. Nekoč je nevarno obolela opica. Verdon je živinozdravniku ponudil kozarec lastne krvi za operacijo. Transfuzija je uspela in opica je bila rešena. A lanskega junija je zaklal isti Verond v postelji lastno staro mater in ji vzel izpod zglavja 4000 frankov. Sodniki so ga obsodili na 14 let prisilnega dela v Kajeni. Na otoku Rey se je Verond v pričakovanju jetniškega paznika sprijaznil z nekim drugim mladeničem. Veliko sta se pogovarjala. Naposled se je pobahal Verond prijatelju, da ima na vesti še drug zločin. Leta 1926., ko je bil šele 19 let star, se je seznanil v pariškem kinematografu z 80-letno vdovo Lardentovo. Spremil jo je po predstavi domov in ponoči zadavil. Polastil se je 400 frankov gotovine in se odpeljal na deželo. Zločin je ostal nepojasnjen. Prijatelj je Veronda takoj naznanil v upanju, da bo s tem olajšal lastno usodo. Namesto v pregnanstvo se je povrnil Verond v ječo in bo najbrž obglavljen. V spričevalu, ki mu ga je dal lastnik njegovega cirkusa, je označen kot "priden mladenič posebno usmiljenega srca!"

Skromnost

Gospod (novi služkinji): "Upam, da boste zadovoljni pri nas. Jaz nimam prevelikih zahtev."

Služkinja: "O tem sem se malo prej prepričala. Videla sem vašo gospo . . ."

*

— Po obedu me vselej premaga spanec. Kako bi to odpravil, gospod doktor?

— Ne obedujte nikdar!

*

Gotovo znamenje

— Fifi je stisnil rep med noge — moja stara mora biti nekje blizu.

Marijana Željeznova-Kokalj:

DARINKA

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosvete.)

XI.

Darinka je prepotovala Evropo in Ameriko. Pela je pred mednarodno publiko in žela uspehe kakor malokatera pevka.

Nocoj je pela svojim rojakom v Clevelandu. Privreli so od vseh strani, da slišijo svojega slavnega slavčka.

In pela je kakor še nikoli. Slovenska pesem se je prelivala iz njene duše v žejne duše poslušalcev. Ves zaduhli zrak v dvorani je drstel: o silna moč pesmi in petja.

Zapela je večno lepo "Nezakonsko mater". Ploskanju ni bilo kraja. V zadnjih vrstah je nastala gneča. Neka stara ženica se je zgrudila nezavestna. Odnesli so jo iz dvorane. Ko je prišla k sebi je klicala: "Hčerka, hčerka Darinka!"

Kmalu je bila pri njej v lepi svileni obleki Darinka. Preplašeno je zrla v siromašno ženo, ki je ponavljala njeno ime. Potem pa, kakor da se je nje duša prebudila iz težkega sna, je Darinka ovila svoji beli roki okoli vratu starke in ihtela: "Mati! Mati!"

Z avtom sta se odpeljali v hotel, kjer je stanovala Darinka. Dana je bila tako ganjena, da je težko govorila. "Vse se mi še meša . . . Prišla sem, da te vidim in slišim! Ne veš, kako sem te želela! Noč in dan, leta sem hrepenela po tebi. In ko sem zvedela, da prideš, sem čakala, da me pokličeš k sebi . . . Nič . . . In potem sem sama prišla na skrivaj in ravno tako sem hotela tudi oditi . . . Ali to srce, srce . . ."

"Mati, oprosti, v sijaju in slavi pozabila sem na vse, vse. Na tebe, pa tudi na svoje otroke! Sram me je, mati . . . Sram! . . ."

"Darinka, saj je sedaj dobro! Videla sem te in sedaj rada umrem tu, kjer sem preživela toliko samotnih let. Živela sem za tebe, za tebe, za tvojo sreča! O, kako sem srečna, ko te vidim v tej slavi!"

Darinka je povesila pogled! Srce ji je bilo težko. Ona je toliko grešila! Živela je samo sebi . . . Kakšna razlika med njo in to preprosto materjo! Sreča je pokvarila njo . . .

"Darinka, kaj premišljuješ?"

"Domov bova šli! Domov!"

"Domov!" Položila je roko na srce. Udarjalo je močno. "Domov . . ."

Vkrcali ste se na veliki prekooceanski parnik. Potniki iz prvega razreda so začudeni gledali na svoji sopotnici. "Kdo sta?" so se izpraševali. Izpod roke sta se sprehajali po krovu. Gledali sta v nepregledno morsko modrino in se smehljali. Kako nebeško lepo je morje, če ga gledajo srečne oči. Kako ogromna skrivnost je. V vsakem valu je sreča, v vsaki peni je sen. In čez to brezkrajno sinjo ravan so se razlili solnčni žarki kakor veličasten slavolok, skozi katerega je drsela ladja v domovino.

Mal dogodek je presenetil potnike na odprtem morju. V tretjem razredu je neka žena rodila deklico. Vsi potniki so drli, da bi videli mater in "morsko deklico". Nesli so ji darila. Darinka je pa predložila poveljniku ladje, da priredi koncert v korist otroka. Bil je zadovoljen. Zvečer v salonu prvega razreda je bilo nabito polno. Vsakdo je hotel prispevati za "morsko deklico". Vstopnine ni bilo. Sprejemali so se samo prostovoljni prispevki. Denar se je kopičil v škatli pri vhodu v salon.

Darinka je zapela. Tišina. Samo kakor iz sna se je slišalo pljuskanje morskih valov in drdranje strojev. Ploskanje. In potniki so vedeli, kdo sta sopotnici iz prvega razreda: slavna pevka in skromna njena mati.

V Ljubljani ni mogla Darinka vzdržati, da nista z materjo odhiteli takoj na njeno stanovanje. Sobarica, ki je odprla vrata je nemalo začudeno pogledala na damo in ženico. Osorno je rekla: "Gospoda je v vili na jasi!"

"Hvala! Potem pa tja!" je rekla Darinka.

"Gospod želi, da ga nihče ne moti na dopustu!" je zanosljala hišna in zaprla vrata.

"Briga me!" si je mislila Darinka. Sedli sta v taksi in se odpeljali na Gorenjsko.

Solnce je bilo samo še na planinskih vrhovih, po dolini so ležale sence, ko se je avto ustavil pred vilo. Darinka je izstopila prva.

"Mama!" je vzkliknil fantek, ki je ravno zalival cvetje "Mama, mama!" je drhtelo čez vrt in trije otroci so poljubljali srečno mater.

Pri oknu je stal Cveto in ganjen gledal prizor pod seboj.

"Prišla je, vedel sem . . . Metuljček se je naveličal električnih luči!"

Stekel je po stopnicah in objel in poljubil mater svojih otrok.

"Kajne, mamica, sedaj pa ostaneš vedno pri nas?" je vprašal najstarejši sinček. Ona je pogledala na svojega moža, ki je odgovoril namesto nje: "Vedno! Vedno!"

"Kdo pa je žena pri avtu?" je vprašal drugi sinček.

"Ah, pozabila sem na njo! To je pa vaša babica iz Amerike! Pojdite! Poljubite jo in pripeljite jo sem!"

Otroci so ubogali. Pripeljali so jo za roko. Mlajši je dejal: "Prav taka je naša babica iz Amerike kakor je naslikana v naših pravljicah . . . Ali nam boš pripovedovala pravljice?" jo je vprašal.

"Neznam jih!"

"O!" so rekli vsi trije hkratu zelo razočarani.

Ona vam bo pravila o Ameriki, morju, o tujih ljudeh! Kajne babica?" je rekel prijazno Cveto.

Dana je prikimala. Ni našla besed, srce ji je bilo prepolno.

Življenje je vmirilo Darinkino dušo. Pustila je gledališče in pela samo enemu — svojemu soprogu! Razlila se je med domom tista sreča, ki jo izžareva materinska ljubezen in katero je prižgal v dobo človeštva sam genij miru.

(Konec.)

Joseph Kessel:

V oblasti ubijalca

Težko si boste zamislili naše veselje, ko smo sredi poti iz Alexitana k morju videli prihajati Monfreida v naglem teku. Bil je bos in gornji del života mu je bil razgaljen. Za njim sta tekla dva črna s karabinkami oborožena mornarja. V tej divje dekorirani okolici pač ni bilo reči, ki bi se nam bila videla naravnejša od tega pravljičnega gusarja z Rdečega morja.

Ko smo se spuščali proti Gubet Kharabu nam je pripovedoval, da je vkrcal na ladjo tri danakilske voditelje, ki temeljito poznajo ozemlje Goude in Mable. Nesreča pa je hotela, da je del njegovega moštva obolel za grižo. Ker je prevoz do Tadžuraškega zaliva opasen, mora najpoprej sam voditi čoln iz Gubet Kharaba in nas bo zaradi tega pričakoval na drugem mestu za vkrcanje. Po teh besedah smo sklenili, da ostane dr. Peyre v čolnu, medtem ko bova v Lablacheom nadaljevala pot, da čimprej trčiva na karavano, katere sveže sledi smo bili našli na Gagadijski ravnici.

Kako lepo in daljno se nam je videlo morje potem ko smo imeli za seboj pusto gorovje, črni prod in soteske, ki so nam vlivale strah! Od vulkaničnih Hudičevih otokov, od mračnega, pustega in živih bitij prostega nabrežja Gubet Kharaba se je živo in vendar pokojno gibanje sinje gladine odražalo še močnejše. Stekli smo k vodi, slekli obleke in se okopali v blagodejni vodi. Ta kopel je bila pač najprijetnejši doživljaj našega dotedanjega življenja. Ko smo se osveželi, nas je huri, izdolbeno deblo, kateremu so dajala zagon vesla iz ebenovine, prenesel k mosturiehu. Živila so že bila pripravljena na mostu, za nakladanje pa smo morali še počakati, da se je pojavila na vidiku naša karavana.

Sklenili smo, da tovor po možnosti olajšamo, iz preprostega razloga, da bi lahko hitreje napredovali. Zato smo pustili šotore in žimnice na mestu. S seboj smo vzeli samo dve odeji, za preživljanje pa nekaj pesti riža.

Ko smo bili nared, se nam je tako mudilo naprej, da nisem utegnil poslušati našega vodje služabništva, bivšega seržanta Huseina, ki mi je hotel nekaj povedati. Njegovo sporočilo pa je bilo važno. Še enkrat smo stisnili roko doktorju in Monfriedu, pa smo se jeli zopet dvigati proti Asalskemu jezeru, odkoder je držala pot proti masivu Goude.

Medpotoma se je približal Husein moji muli in rekel: "Gospod, mislil sem že, da se bomo spopadli. Ko ste odšli iz Alexitane, sem slišal, kako je Guri, — ubijalec, saj ga poznate! — meharistom iz Dekkela predlagal, naj bi nas umorili, uplenili naše kamele s tovori ter zbežali v planine. K sreči je bila moja mati Dankalijka, in temu gre hvala, da razumem jezik tega plemena. Spravil sem živali naših ljudi skupaj in sem velel nabiti puške. Meharisti so to razumeli, in tako smo mirno dosegli morsko obalo.

Povedal sem to vest Lablacheu in oba sva si čestitala, da smo končno prosti spremljevalcev iz Dekkela.

Tedajci pa se nam je približala naglih korakov drobna silhueta, ki je nenadoma zrasla iz kupa črnega kamenja. Bil je — Guri. Sledila sta mu dva črnca iz okolice Asalskega jezera. Oba sta imela lase, ki so jima segali do ramen, namazane z žaltavim maslom. Divja skupina se nam je molče pridružila.

Kaj naj pomeni njih nenaden pojav? smo se vprašali. Gurija smo v Alexitani vendar izplačali in odpustili. Izpraznili smo vrečo tolarjev ter dali vsakomur, kar je zaslužil. Ubijalec ni imel sedaj nobenega opravka z nami. Dveh divjakov, ki sta bila v spremstvu ubijalca, vobče nismo poznali. Dejal sem Huseinu, naj vpraša Gurija, kaj išče v tem kraju.

"Nič", je dejal Guri s skrivnostno skremženim obrazom, "tu imam sorodnike in rad potujem v družbi. Pri besedah "tu" je pokazal z roko na gorske masive Goude.

Jasno je bilo, da je lagal. Kajti dekkelski Danakili niso v sorodstvu z goudskim plemenom. Zavedali smo se tudi, da je Gurija prignal za nami samo morilski nagon in veselje do našega plena. Nič ni bilo lažjega kakor nastaviti nam past v teh zavitih prelazih Asalskega jezera, kamor ni nikoli stopila noga belokožcev. In če smo vrhu tega imeli v naši sredi še sovražnika Gurija, smo si bili svesti, da snuje umor.

Kakor bi hotel potrditi našo domnevo, se je eden te trojice ločil, splezal na ostro skalo, kamor nismo mogli z našimi mulami ter izginil v njenem krilu.

Z Lablacheom smo se naglo sestali k posvetovanju. Kaj storiti? Ujeti in zvezati ubijalca ter ga prenesti na ladjo, ki še ni bila dvignila sidra? Tako bi izgubili preveč časa! Solnce pa se je že nagibalo k zatonu, zato ni bilo misliti na to, da bi se ponoči smeli drzniti na nerodne steze, na katere smo bili pravkar stopili.

Drugi izhod bi bil — umor Gurija. Za takšen čin bi bil zadostoval en sam gib. Ves čas potovanja smo namreč imeli pri rokah velike samokrese, ki so viseli ob naših sedlih. Redkokdaj je bil kateri človek tako blizu smrti kakor tisti večer Guri. Vprašanje pa je bilo, kaj bi v primeru usmrčenja Gurija storili trije Danakili, ki nam jih je bil pripeljal Monfried? Ker nam jih je toplo priporočil, smo bili glede njih v zadregi, če bi namreč počil strel z naše strani.

Poklicali smo med njih tistega, ki se nam je videl najzanesljivejši. Bil je najmlajši med trojico, ter smo mu sporočili po Museinu: "Vzemi Guriju puško in posvari ga, da bomo pri najmanjšem sumljivem gibu streljali in ga ubili! Povej mu tudi, da ima vsak naš revolver sedem krogel rezerve."

In uzrli smo od druge strani Asalsko jezero z vso njegovo peklensko lepoto. Zopet se je začela nema, utrujajoča pot skozi vulkanske prehode in čez grozne skale. Večer se je čedalje bolj gostil.

Nenadoma je Guri, ki smo neprestano pazili nanj, dvignil glavo ter srknil svežega zraka. Zdelo se je, da je nalik psu, zavohal sled. Z enim samim skokom je bil že za skalo in plazeč se od kritja do kritja, nam je izginil izpred oči. Nihče ga ne bi mogel doseči s puško, še manj ga vzeti na muho.

"Jasno je, da mu ni do nas. V tem primeru ne bi bil pustil puške v naših rokah. Podoba je, da mu je do drugega lova, na katerega pojde z bodalom."

Navzlic temu zagotovilu smo ostali slej ko prej oprezni in budni in smo poslali pri vsakem vhodu in zahodu vrste skal predstražo, da ne bo presenečenja. Svobodnejše smo se počutili šele, ko smo prišli na gladko ravnino, kjer je bilo sleherno presenečenje izključeno. Sklenili smo, da ondi prenočimo, potem ko smo nasitili in napojili živali ter napolnili naše čutare.

Naši ljudje so baš začeli razkladati tovoronosce, ko je počil v naši neposredni bližini oster strel. Ne da bi preudarila nevarnost, instinktivno izrabljujoča zadnji dnevni svit, sva prijela z Lablacheom za karabinke ter stekla po ravnini. Dva izmed našega spremstva in mladi vodnik so nas srečali pri vhodu v temne, razdrapane skale. Ko smo prišli skozenj, se nam je odprla nova ravnina. Spremljevalec je šel zopet nazaj in nam je pokazal v sredini prelaza skrit, jedva opazljiv kamin. Nevidni smo obstali pred razpoko v kamnu, odkoder bi bil srednjevrsten strelec lahko pogodil vse, kolikor nas je bilo. Ni pa nam bilo treba dolgo preudarjati položaja, kajti jedva smo se zbrali na posvet, že se je pojavil — Sajd.

"Slišal sem glas prijateljev", je dejal tolmaču, "izvolite iti za menoj."

Zaseka v skalovju je bila kakih 50 m široka. V vhod je stražil poseben stražnik, ki smo ga bili že svojčas videli. Za zaseko se je odpiral majhen cirkus, v njegovi sredi je bila izdolbina za vodo.

Stopili smo med debeloustne obraze. To je bila skrivnostna karavana, ki smo ji sledili nekoliko dni in noči. Vsega skupaj je bilo enajst ljudi — sedem žensk in štirje moški. Nemo so zrli v ogenj; zdaj pa zdaj so si masirali okrvavljene noge. Nihče ni bil v okovih. Saj je bila dankalijska puščava njih najboljši stražnik.

"V dobrem stanju so prišli do sem", je dejal Sajd, "zdaj sem siguren, da jih privedem na italijansko mejo, kjer jih izročim trgovcu iz Džjzana, sam pa se vrnem iz Asula ali Obocka v Džibuti s čolnom.

Njegove besede smo jedva slišali, kajti skoro da nismo mogli odvrniti naših oči od neverjetne žaloigre. Rojeni v sudanski goščavi, uplenjeni od lovcev na ljudi, kupljeni od Sadja, so romali sužnji cele tedne in tedne novi usodi. Ravnodušno in topo so čakali, da jih nasitijo, da so se potem lahko naspali. Nekje v bližini pa je ležalo Gurijevo truplo, kajti Sajd nam povedal, da je njegov stražnik videl, kako je padel mož, na katerega je pomeril in ustrelil. Tako se je nadaljevala kupčija s sužnji.

Spremljali smo Sajdovo karavano in prišli v Obock. Začelo se je novo poglavje — na morju.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

NA PRODAJ JE

grocerija in mesnica, ki dela dobro trgovino in vse za gotov denar. Oglasite se osebno za ceno in drugo na: 5405 S. Maplewood ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

Žrtev želodca se počuti sedaj kot nov človek

"Trinerjevo grenko vino se je izkazalo čudovito v boljšanju mojega sistema in jaz se počutim sedaj tako živa, popolnoma nov človek," piše Ruth Lewis iz Ardsley, Pa. Ta čistozeliščni predpis očisti štiri važne dele — želodec, jetra, mehur in črevo.

Dokazano Zastonj Kupite steklenico še danes od vašega lekarnarja. Dve velikosti, 50c in $1.25. Jemljite skozi šest dni. Ako niste zadovoljni vrnite ostanek lekarnarju in on vam vrne vaš denar.

Triner's Bitter Wine

NAROČNIKI, POZOR!

Znamenje (Okt. 30, 1930) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen velik napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani SNPJ doplačajo $4.80 za leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačujo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto $1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

NAZNANILO

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilih, črtanih in izobčenih članov upravništvu Prosvete, da se lahko točno vzdi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku, ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalašč zato pripravljenih listinah vse naslove upravništvu Prosvete posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravništvo uljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevaje.

Philip Godina, upravitelj.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Cenjeni brat (sestra) S. N. P. Jednote!

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta in prištteje eden, dva ali tri člane iz ene družine in iz enega naslova k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačuje pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Mi prištejemo enega, dva ali tri člane iz ene družine k eni naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je skoro v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi Vi naročite na dnevnik Prosveta. Cene listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00		Za Cicero in Chicago je $7.50	
1 tednik in	4.50	1 tednik in	6.25
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov prenehа biti član SNPJ, ali ko se preseli proč od družine in bo zahteval zase svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj more upravništvo zniati datum za to vsoto naročniku.

Prosveta, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za Prosveto vsoto $.....

Ime ..... Čl. društva št. .....

Naslov .....

Mesto ..... Država .....

Nov naročnik ..... Star naročnik .....

Ustavite tednik in ga priključite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

Ime ..... Čl. društva št. .....

Ime ..... Čl. društva št. .....

Stara in zaupna prijateljica

je ta dobro poznana banka svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona izvršuje vseh vrst bančne posle in prodaja parobrodniške liste vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, uljudno delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSE USTMENA POJASNILA